

X. ISPLATE I PLAĆANJA U GOTOVU NOVCU I DEVIZNA PLAĆANJA

1. MOGUĆNOSTI ISPLATE U GOTOVU NOVCU

U vezi s gotovinskim isplatama/uplatama treba voditi računa i o odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Plaćanje u gotovini drugom obvezniku fiskalizacije, moguće je najviše do svote od 5.000,00 kn, po jed-

nom računu (Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Nar. nov., br. 133/12. – 138/20.).

Osim toga Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. i 138/20.) u članku 86. propisuje isplatu dohodaka na račun.

U nastavku se daje pregled načela isplata primitka fizičkim osobama.

Tablica 1. Način isplate primitaka fizičkim osobama u 2022.

ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI NA ŽIRO-RAČUN ILI TEKUĆI RAČUN (ne u gotovini)	ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI I U GOTOVU NOVCU	OBEVZNO NA ŽIRO-RAČUN
1	2	3
1. plaće – dohodak od nesamostalnog rada (čl. 21. Zakona) – neoporezive plaće, naknade plaće i sve što se u poreznom smislu smatra plaćom, kao dnevnice, terenski dodatak, otpremnine i dr. u visini razlike iznad neoporezive svote, te poduzetnička plaća	1. mirovine, novčani dodatci uz mirovinu od lokalne samouprave – zajam radniku ili članu društva	1. primitci na osnovi darivanja za zdravstvene potrebe, (čl. 8. st. 1. t. 4. Zakona)
2. primitci od kapitala (čl. 64. Zakona), – dividende i udjeli u dobitku – kamate – izuzimanje na teret dobitka tekućeg razdoblja – dohodak na osnovi opcijske kupnje dionica – kapitalni dobitci (čl. 67.)	2. državne nagrade za sudjelovanje na olimpijskim igrama, svjetskim i europskim prvenstvima koje isplaćuje lokalna samouprava	2. primitci od samostalnih djelatnosti, (obrt i slobodna zanimanja)
3. primitci od imovine i imovinskih prava (čl. 56.) – prava industrijskog vlasništva	3. primitci osoba zaposlenih u inozemnim diplomatskim misijama i sl.	3. drugi dohodak (autorski honorari, naknade po ugovoru o djelu i ostale isplate koje se smatraju drugim dohotkom) (čl. 39. Zakona)
4. primitci na koje se ne plaća porez na dohodak (čl. 9. Zakona): – učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga, – stipendije učenicima i studentima za vrijeme njihova redovitog školovanja, do propisane svote – sportske stipendije, nagrade za usavršavanja i sportska ostvarenja i naknade sportašima amaterima prema posebnim propisima do propisanih svota	4. primitci koji se u skladu s čl. 8. ne smatraju dohotkom koji nisu navedeni u stupcu 1.: – obiteljske mirovine koje ostvaruju djeca nakon smrti roditelja, – državne nagrade i nagrade j. l. s., – socijalne potpore, – doplatak za djecu, – primitci osoba s invalidnošću, – potpore zbog uništenja imovine od elem. nepogoda, – nasljedstva i darovi, – primitci od prodaje osobne imovine, – odštete koje nisu u vezi s gospodarstvenom djelatnosti, – primitci na nagradnim natjecanjima i natjecanjima (samo ako su propisani pod jednakim uvjetima za sve građane), – potpore djeci u slučaju smrti roditelja, – primitci na osnovi osiguranja imovine, života i sl.	4. primitci od najamnina i zakupnina nekretnina i pokretnih stvari – naknada za pravo građenja
5. naknade za rad u vezi s izborom čije je održavanje propisano (do 1.600,00 kn po održanom izboru)	5. isplate iz čl. 9. Zakona na koje se ne plaća porez na dohodak: – svote koje poslodavci isplaćuju radnicima do neoporezive svote: – dnevnice u zemlji i inozemstvu, terenski dodatak, pomorski dodatak, naknade prijevoznih troškova na i noćenja na službenom putu, prijevoz na posao i s posla mjesnim i međumjesnim prijevozom, naknade za korištenje privatnog automobila za službene svrhe (2,00 kn po kilometru), potpore zbog invalidnosti radnika, potpore obitelji u slučaju smrti radnika i radnicima u slučaju smrti člana obitelji, potpore zbog neprekidnog bolovanja, dar djetetu do 15. god. života, prigodne nagrade (regres, božićnica i sl.), jubilarne nagrade, naknade za odvojeni život, pomorski dodatak, otpremnine do 6.500,00 kn po godini staža ili jednokratno do 8.000,00 kn ili zbog profesionalne nesposobnosti za rad po godini staža, potpore za novorođenče te navedeni primitci koje sebi isplaćuju obrtnici i slobodna zanimanja	

ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI NA ŽIRO-RAČUN ILI TEKUĆI RAČUN (ne u gotovini)	ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI I U GOTOVU NOVCU	OBVEZNO NA ŽIRO-RAČUN
1	2	3
6. svi primitci koji se fizičkim osobama isplaćuju iz proračuna RH	6. primitci od obavljanja sezonskih poslova (sezonski poslovi u poljoprivredi, branje i skupljanje plodova i bilja, poslovi prodaje poljoprivrednih proizvoda, šumskih proizvoda, osvježavajućih napitaka, ledenih slastica, dnevnog tiska, ulaznica i slično, poslovi popisivanja, anketiranja, očitavanja brojila i slično, amatersko sudjelovanje u radu kulturno umjetničkih društava i slični poslovi), uz uvjet da ovi primitci kod jednog isplatitelja ne prelaze 15.000,00 kuna godišnje	
7. nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) do 5.000,00 kn godišnje	7. isplate predujma dohotka obrtnika i slobodnih zanimanja	
8. naknada troškova: – prehrane (paušalna) – smještaja (u slučaju kad se isplaćuje radniku) – redovne skrbi djece radnika	8. isplate s osnove povrata pozajmica	
	9. primici od otuđenja posebnih vrsta imovine (otkup sekundarnih sirovina osim ambalaže i otpada prikupljenog u okviru akcija) iz čl. 59. Zakona – povrat ambalaže i organizirano prikupljanje otpada (akcija zaštite)	

Napomena:

U prekršajnim odredbama Zakona o porezu na dohodak (čl. 91. st. 1. t. 12.) je navedeno da će se za prekršaj kazniti novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kn "pravne i fizičke osobe koje isplate građanima ne obavljaju preko žiro-računa kod banke, a iznimno na tekući račun.

Dakle, misli se na dohotke građana, ali ne i ostalih fizičkih osoba – obrtnika i slobodnih zanimanja.

2. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Nar. nov., br. 108/17. i 39/19., dalje: Zakon) kao obveznike primjene navodi i **pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove** u okviru sljedećih profesionalnih djelatnosti: odvjetnik, odvjetničko društvo i javni bilježnik; revizorsko društvo i samostalni revizor; fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja.

Postoje i ograničenja **gotovinske naplate i plaćanja** koja se odnosi se na sve pravne i fizičke osobe koje, obavljajući registriranu djelatnost, u nekim transakcijama posluju gotovim novcem. Prema tom ograničenju u poslovanju gotovim novcem, **pravna ili fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj ne smije primiti naplatu ili obaviti plaćanje u gotovini u vrijednosti od 75.000,00 kuna i većoj.** Primjena Zakona ne isključuje primjenu ograničenja koja su propisana drugim propisima – npr., Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Zakon o porezu na dohodak i dr.

Pravni subjekti koji su osnovani na području Republike Hrvatske, a kojima Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nije jedini osnivač (trgovačka društava, podružnice stranih trgovačkih društava, udruge, zaklade i usta-

nove) moraju biti upisane u registar stvarnih vlasnika koji vodi FINA. Registar se mora i ažurirati.

3. DEVIZNO POSLOVANJE

Poslovanje stranom gotovinom i kunskom gotovinom i čekovima u odnosima **između deviznog rezidenta i nerezidenta** uređeno je sljedećim aktima:

- Zakon o deviznom poslovanju (Nar. nov. br., 96/03. do 52/21.)
- Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Nar. nov., br. 108/17. i 39/19.)
- Odluka o načinu podizanja i polaganja strane gotovine i čekova na račun otvoren u banci (Nar. nov., br. 48/10.)
- Odluka o plaćanju i naplati u stranim sredstvima plaćanja u zemlji (Nar. nov., br. 111/05. i 16/15.).

3.1. OGRANIČENJA U POSLOVANJU STRANIM SREDSTVIMA PLAĆANJA

Iako u načelu ne postoji ograničenje u vrsti valute u odnosima između rezidenata i nerezidenata, a prema toč. VII Odluke o plaćanju i naplati u stranim sredstvima plaćanja u Republici Hrvatskoj, u kunama se ipak moraju platiti/naplatiti neki poslovi koji se izvršavaju između njih u koje se među ostalim ubrajaju kupoprodaja nekretnine koja se nalazi u RH i udjela u trgovačkim društvima sa sjedištem u RH.

3.2. STRANA GOTOVINA I ČEKOVI

Naplata

Rezidenti **mogü primiti naplatu** u poslovima sa nerezidentima u gotovini u kunama, stranoj gotovini i čekovima. **Ograničenja** postoje u svoti naplate od nerezidenta u stranoj valuti i u kunama. Jedna transakcija (naplata) u odnosu sa nerezidentom ne može

biti veća od 75.000,00 kn ili odgovarajuće protuvrijednosti u stranoj valuti. Jedna transakcija može biti pojedinačna ili se može obavljati u više međusobno povezanih gotovinskih transakcija koje ukupno prelaze navedene svote.

Naplaćena strana gotovina mora se položiti u poslovnu banku u roku tri radna dana od dana naplate.

Ako se polaganje strane gotovine i čekova na račun obavlja na osnovi predračuna, rezident je dužan banci naknadno dostaviti ugovor ili račun u roku u kojem je ugovorena isporuka robe ili usluga odnosno drugo ispunjenje obveze. Nije dopuštena naplata od nerezidenta u stranoj gotovini i čekovima koji glase na stranu valutu za prodaju robe koja ne prelazi hrvatsku državnu granicu.

Plaćanje

Pri plaćanju u stranoj gotovini treba provesti odgovarajuće postupke:

1. Banci predočiti predračun, račun ili ugovor.

Potrebe	Namjena	Svota prosječnog dnevnog blagajničkog maksimuma
• Službeni put	Troškovi u vezi sa službenim putom.	• Do 1.500,00 eura, bez odobrenja HNB-a.
• Usluge u međunarodnom robnom i putničkom prometu. • Usluge pružanja hitne medicinske pomoći.	Troškovi u vezi s prijevozom sredstava i robe.	• Preko 1.500,00 eura na temelju odobrenja HNB-a na temelju opravdanog zahtjeva.
• Za pružanje ugostiteljsko-turističkih usluga (usluga noćenja, pansiona, polupansiona i usluga prijevoza), • Za pružanje usluga zračnih luka, morskih luka, marina, pristaništa i autocesta te za opskrbu stranih zrakoplova i brodova gorivom i mazivom i drugom potrošnom robom • Za prodaju putničkih i robnih vozni isprava, neposredno ili preko putničkih turističkih agencija, za račun nerezidenata.	Za vraćanje ostatka novca kupcu.	• Do 3.000,00 eura, bez odobrenja HNB-a. • Preko 3.000,00 eura na temelju odobrenja HNB-a na temelju opravdanog zahtjeva.

Ako rezident podiže stranu gotovinu ili čekove u svrhu njezina pologa u vlastitu deviznu blagajnu, u blagajnički dnevnik upisuje: »za polog u deviznu blagajnu u svrhu službenog puta u inozemstvo«. Strana gotovina se ne može unijeti u deviznu blagajnu kupnjom strane gotovine za potrebe devizne blagajne kod ovlaštenog mjenjača. Devizni blagajnički maksimum nema nikakvu poveznicu sa blagajničkim maksimumom koji je uređen propisima o fiskalizaciji.

3.4. UNOŠENJE I IZNOŠENJE STRANE GOTOVINE, ČEKOVA I KUNA

Za unošenje i iznošenje strane gotovine i kuna ne postoje ograničenja u svoti unošenja i iznošenja preko granice.

Fizička osoba dužna je pisano prijaviti cariniku unošenje ili iznošenje gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice u kunsjoj protuvrijednosti iznosa od 10.000,00 eura ili više. Iako se ovo ograničenje ne odnosi na nacionalne granice unutar EU, uveden je poseban nadzor njezina kretanja na poziv nadležnog tijela.

3.5. STATISTIČKO IZVJEŠĆIVANJE HNB

Statističko praćenje deviznog poslovanja uređeno je na različit način s obzirom na predmet statističkog istraživanja, svote promatranog prometa, izvještajne

2. Podići, uz prilaganje predračuna, računa ili ugovora, stranu gotovinu u poslovnoj banci (s deviznog računa ili je kupiti, ali ne kod ovlaštenog mjenjača)
3. U roku 60 dana od dana podizanja gotovine na temelju predračuna poslovnoj banci treba predočiti dokaze da su novci iskorišteni za plaćanje primljene isporuke ili vratiti ih poslovnoj banci.

Svota u kojoj se nerezidentnoj osobi može platiti račun je ograničena na 75.000,00 kn ili u odgovarajućoj protuvrijednosti u stranoj valuti.

Plaćanje stranom gotovinom dopušteno je osobama koje su nerezidentne fizičke osobe samo ako to nije zapriječeno odredbama propisa kojim se uređuje oporezivanje dohotka.

3.3. DEVIZNA BLAGAJNA

Stranu gotovinu i čekove koji glase na stranu valutu rezidenti mogu zadržavati u (deviznoj) blagajni samo za neke potrebe, odnosno namjene. Pri tome moraju uvažavati svotu dnevnog blagajničkog maksimuma.

subjekte. S obzirom na to, svaki rezident treba samostalno istražiti treba li o kojem predmetu s deviznim nerezidentima izvještavati HNB. Za svakog obveznika izvješćivanja HNB-u to određenje nije trajnog karaktera već se ono može mijenjati s obzirom na promjene u prometima (vrijednostima) predmetima istraživanja kod svakog od njih.

Privatna nefinancijska društva (između ostaloga, „obična” trgovačka društva – d.o.o.) koja nisu u uzorku izvještavanja mogu postati obveznici mjesečnog izvještavanja u bilo kojem trenutku u kojem ukupno stanje zaduženosti ili odobravanja kredita (zajmova) prema inozemstvu premaši poslove u kojim sudjeluju nerezidentne osobe. Ta ista društva, ako nisu tijekom godine uključena u uzorak izvještavanja, o kreditima (zajmova) moraju dostaviti godišnje izvješće o kreditnim poslovima s inozemstvom (obrazac GOD-INOK) do kraja travnja tekuće godine za prethodnu izvještajnu godinu.

3.6. TEČAJNA LISTA

Svote u poslovnim knjigama, godišnjim financijskim izvještajima, godišnjim konsolidiranim financijskim izvještajima, godišnjim izvješćima, konsolidiranim izvješćima i druge financijske informacije prema čl. 26. st. 2. Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15. – 47/20.) izražavaju se u kunama.

Kada je riječ o potraživanjima, a sukladno t. 11.36. HSFI-ja 11 – Potraživanja, te o obvezama u stranoj

valuti, isto treba iskazati primjenom spot tečaja na datum bilance (u pravilu 31. XII.) odnosno srednjeg tečaja HNB-a.

Primjenu srednjeg tečaja HNB-a propisuje i Zakon o deviznom poslovanju u čl. 45. st. 3. prema kojem se on koristi za iskazivanje potraživanja i obveza te za statističke potrebe.

HNB je 30. prosinaca 2021. objavio tečajnu listu br. 253, a koja se primjenjuje na dan 31. prosinca 2021. U nastavku su prikazane vrijednosti srednjeg tečaja pojedinih valuta iz te tečajne liste.

Država	Šifra valute	Valuta	Jedini-ca	Srednji za devize
Australija	036	AUD	1	4,824887
Kanada	124	CAD	1	5,194647
Češka	203	CZK	1	0,301145

Država	Šifra valute	Valuta	Jedini-ca	Srednji za devize
Danska	208	DKK	1	1,010876
Mađarska	348	HUF	100	2,033647
Japan	392	JPY	100	5,770014
Norveška	578	NOK	1	0,752794
Švedska	752	SEK	1	0,732190
Švicarska	756	CHF	1	7,248263
Velika Britanija	826	GBP	1	8,958615
SAD	840	USD	1	6,643548
Bosna i Hercegovina	977	BAM	1	3,843470
EMU	978	EUR	1	7,517174
Poljska	985	PLN	1	1,635555

Tečajevi iz ove liste izraženi su za pojedine valute u kunama.